

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ ТА ОСВІТИ УКРАЇНИ

Бондарчук М.М., Жогіна І.В.

Книга для читання

(для студентів-іноземців підготовчих факультетів
вищих навчальних закладів України)

2014

У навчальному посібнику пропонуються адаптовані сюжетні тексти лінгвокраїнознавчого напрямку, побудовані на основі лексико-граматичного матеріалу, що відповідає елементарному рівню вивчення української мови на підготовчому факультеті.

Характерною рисою посібника є відбір таких текстів, що сприяють розширенню кругозору, розвитку інтересу іноземних учнів до читання.

Мета навчального посібника – допомогти іноземним студентам опанувати основні розмовні теми, розвинути й удосконалити мовні навички в читанні та мовленні відповідно до запропонованих текстів, розширити словниковий запас іноземних учнів, прищепити навички самостійної роботи.

Завдання до текстів включають:

- читання та пошук незнайомих слів у словнику;
- відповіді на запитання та переказ з метою перевірки розуміння тексту;
- обговорення проблем, поставлених у текстах, що спонукає студентів-іноземців висловити свою думку;
- дискусію на основі прочитаних текстів, пов'язану з власним досвідом студентів.

Навчальний посібник «Книга для читання» розрахований на студентів-іноземців підготовчого відділення вищих навчальних закладів України, які починають вивчати українську мову з нульового рівня.

Всі зауваження до навчального посібника будуть прийняті авторами з увагою та вдячністю.

ЗМІСТ

1. Чому мама так хвалить?
2. Єдина родина
3. Святковий обід
4. Колір велосипеда
5. Хто кого веде додому
6. Добре слово
7. Букви і звуки
8. Мовна країна
9. Знак питання
10. Казка про геометричні фігури
11. Хобі – улюблене заняття чи захоплення?
12. Олімпійські ігри
13. Пори року
14. Екологія
15. Дослідження світу
16. Київ – столиця України
17. Річка Либідь
18. Харків – східна столиця України
19. Львів – серце Західної України
20. Одеса – перлина біля моря
21. Перлина Криму
22. Ведмідь-гора
23. Тарас Шевченко
24. Чому кричимо
25. Про правду та кривду
26. Маленький чарівник
27. Перепустка
28. Останній листок
29. Пограбування банку

Завдання 1. Прочитайте текст «Чому мама так хвалить?». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Чому мама так хвалить?

Мама пішла на роботу, а вдома залишилась шестирічна дівчинка Люда. Вона ще не ходить до школи. Мама сказала Люді: «Коли я буду на роботі, полий квіти». Люда полила квіти, а потім думає: «Я зварю борщу. Мама прийде з роботи втомлена. Хай вона відпочине». Зварила Люда борщу, попробувала. Борщ несмачний... Що мама скаже?

Прийшла мама з роботи. Здивувалась, що Люда зварила обід. Насипала борщу, їсть і хвалить: «Ой, смачного ж ти борщу зварила, дочко». Люда слухає ці слова і дивується. Адже вона знає – борщ несмачний. Думає Люда: «Чому ж мама так хвалить?».

(За В. Сухомлинським)

Завдання 2. Дайте відповідь на запитання.

1. Куди пішла мама? 2. Хто залишився вдома? 3. Що Люда робила вдома? 4. Який борщ зварила Люда? 5. Чому мама здивувалася, що Люда зварила обід? 6. Що сказала мама про борщ? 7. Чому мама хвалила Люду?

Завдання 3. Розкажіть, що ви вмієте готувати.

Завдання. Перекажіть текст.

Завдання 4. Прочитайте текст «Єдина родина». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Єдина родина

Жив собі чоловік, і було в нього багато синів. Прийшов час тому чоловікові помирати, кличе він їх до себе.

Зібрались діти, а батько наказує їм принести в хату віник. Ті здивувалися, але принесли.

– Ламайте віник, – каже до синів батько.

Заходилися вони всі по черзі віника ламати. М'язи напружують, піт із лоба обтирають. Силились, силились – а віник все одно цілий.

– Розв'яжіть віник, – каже батько.

Розв'язали.

– А тепер ламайте по одному прутику, – знов батько звертається до синів.

Ті й почали ламати – швидко всі прутики переламали. Та й дивляться на батька – чого це він?

– Отак, сини мої, і з вами буде. Поки тримаєтесь один одного – буде з вас сила, ніхто вам поганого не зробить. А як цуратиметесь своїх братів, то по одному вас і поламують.

Завдання 5. Дайте відповідь на запитання.

1. Кого покликав чоловік, коли прийшов час йому помирати? 2. Що наказав батько робити з віником своїм синам? 3. Чи змогли сини зламати віник? 4. Чому діти змогли зламати кожного прутика? 5. У чому сила родини?

Завдання 6. Перекажіть текст.

Завдання 7. Прочитайте текст «Святковий обід». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Святковий обід

У Ніни велика сім'я: мати, батько, два брати, дві сестри й бабуся.

Ніна найменша, їй вісім років. Бабуся – найстарша, їй вісімдесят два роки. У бабусі тремтять руки: коли їсть – краплі падають на стіл.

Скоро в Ніни день народження. Мама сказала, що буде святковий обід. Нехай на обід Ніна запросить подруг.

Ось і прийшов цей день. Мама накриває стіл білою скатертиною. Ніна подумала: це і бабуся за стіл сяде. А в неї руки тремтять.

Ніна тихенько сказала мамі:

– Мамо, хай бабуся сьогодні за стіл не сідає.

– Чому? – здивувалась мама.

– В неї руки тремтять. Крапає на стіл.

Мама не сказала ані слова, взяла зі столу білу скатертину і сховала її в шафу.

Довго сиділа мовчки, потім сказала:

– У нас сьогодні бабуся хвора. Тому святкового обіду не буде. Поздоровляю тебе, Ніно, з днем народження. Бажаю тобі бути людиною.

(За В. Сухомлинським)

Завдання 8. Дайте відповідь на запитання.

1. Яка в Ніни сім'я? 2. Скільки років Ніні? 3. Скільки років бабусі? 4. Чому в бабусі тремтять руки? 5. Куди Ніна хоче запросити своїх подруг? 6. Якою скатертиною мати накриває стіл? 7. Чому Ніна не хоче, щоб бабуся сідала за стіл? 8. Чому мама сховала білу скатертину? 9. Чому мама сказала, що святкового обіду не буде? 10. Що мама побажала Ніні? 11. Чи гарна Ніна онука? 12. Як ви думаєте, що значить «бути людиною»?

Завдання 9. Розкажіть про своїх бабусю або дідуся.

Завдання 10. Перекажіть текст.

Завдання 11. Прочитайте текст «Колір велосипеда»
Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Колір велосипеда

Одна дівчинка вирішила наново пофарбувати свого велосипеда. Обрала колір зелений, бо змалечку дуже його любила. Однак старший брат сказав їй на те: «Ніколи не бачив зеленого велосипеда! Пофарбуй-но краще червоною фарбою. Буде класно!»

Червоний колір також подобався дівчинці, і вона пофарбувала велосипед у червоний колір. Але подружка зауважила: «Усі мають червоні велосипеди. Чому б тобі не пофарбувати його в блакитний колір?»

Дівчинка подумала і пофарбувала велосипед у блакитний колір. Але син сусідки мовив: «Блакитний? Цей колір якийсь сумний. От жовтий значно веселіший!». Дівчинка визнала: жовта барва таки веселіша.

Тут озвалася й сусідка: «Який жахливий колір! А найкращим був би бронзовий. Я раджу бронзовий». І дівчинка пофарбувала велосипед у бронзовий колір.

Тут нагодився старший брат, який з несподіванки закричав: «Ти що, не послухала мене? Та ж бронзовий колір такий – буденний! Ти мусиш перефарбувати свого «коника» в червоне – мусиш, і край!».

Тоді дівчинка дзвінко засміялася. Взяла бляшанку з зеленою фарбою, покрила нею багатостраждальний велосипед і вже не звертала уваги на те, що кажуть інші.

(За Бруно Ферреро)

Завдання 12. Дайте відповідь на запитання.

1. Що вирішила дівчинка? 2. Як прокоментував її рішення брат? 3. Що зауважила подружка? 4. Про що мовив син сусідки? 5. Як озвалася сусідка? 6. Що закричав старший брат? 7. Якими кольорами фарбувала дівчинка свій велосипед? 8. Чи буде дівчинка надалі звертати увагу на те, що кажуть інші? 9. А ви враховуєте поради друзів і

- знайомих? 10. Чи потрібно звертати увагу на думку інших?
11. Коли треба враховувати поради друзів або знайомих?

Завдання 13. Перекажіть текст.

Завдання 14. Прочитайте текст «Хто кого веде додому». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Хто кого веде додому

У дитячому садку були хлопчики-однолітки Василько і Толик. Їм п'ять років, їхні матері працюють. Коли йдуть з роботи, заходять у дитячий садочок. Мати одягає Василька, бере його за руку й каже: «Ходімо, Васильку, додому».

А Толик одягається сам, бере маму за руку й каже: «Ходіте, мамо, додому. Дорога важка. Є тільки вузенька стежечка серед снігу».

Мати Василька йде по снігу, а син стежечкою. Бо мама веде Василька додому. Толик йде по снігу, а мати стежечкою. Бо Толик веде маму додому.

Минуло дванадцять років. Стали Василько й Толик сильними, стрункими, красивими юнаками.

Якось занедужала тяжко мати Василька. Того самого дня важко захворіла й мати Толика. Лікар жив у сусідньому селі за кілька кілометрів. А було це взимку, на дорозі багато снігу.

Василько вийшов на вулицю, глянув на сніг та й каже: «Хіба можна по такому снігові їхати?». Постояв трохи Василько й повернувся до хати.

А Толик поїхав глибоким снігом у сусіднє село й привіз лікаря.

(За В. Сухомлинським)

Завдання 15. Дайте відповідь на запитання.

1. Чому Василько і Толик ходять у дитячий садок? 2. Хто одягає Василька? 3. Що каже мама Васильку? 3. Хто одягає Толика? 4. Що каже Толик мамі? 5. Як ідуть додому Василько і Толик? 6. Скільки років минуло? 7. Ким стали Василько і Толик? 8. Хто захворів? 9. Де жив лікар? 10. Чому було важко їхати до лікаря? 11. Що зробив Василько? 12. Що зробив Толик? 13. Як ви думаєте, що таке «хороший син», «хороша донька».

Завдання 16. Розкажіть, як ви допомагаєте своїм батькам.

Завдання 17. Перекажіть текст.

Завдання 18. Прочитайте текст «Добре слово». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Добре слово

Жила маленька дівчинка Оля. Коли дівчинці було п'ять років, вона важко захворіла: простудилась, почала кашляти. До її матері почали приходити родичі: Олині тітки, дядьки, бабусі, дідусі. Кожен приносив смачну їжу: мед і солодке масло, ягоди й фрукти, м'ясо й бульйон. Кожен говорив: «Треба добре їсти, треба дихати свіжим повітрям, і Оля не буде хворіти». Оля все їла і їла. Але нічого не допомагало – дівчинка вже не вставала з ліжка. Одного дня прийшли всі родичі. Дідусь Опанас сказав: «Чогось немає. А чого – не могу зрозуміти».

Раптом двері відчинились, і в хату ввійшла столітня прабабуся Олі. Про неї родичі забули, тому що багато років прабабуся сиділа в хаті і не виходила. Але почула про хворобу правнучки, вирішила прийти до неї. Підійшла до ліжка, сіла поряд, взяла Олину руку й сказала: «Немає в мене ні меду, ні ягід, ні фруктів. Стара я стала, нічого не бачу.

Принесла я тобі, мила моя правнучко, один-єдиний подарунок: сердечне бажання. Єдине бажання у мене в серці – видужуй, моя квіточко, і знову радій сонцю». Велика любов була в цьому доброму слові, і Олине обличчя стало радісним і світлим.

«Ось чого не було, – сказав дід Опанас. – Доброго слова».

(За В. Сухомлинським)

Завдання 19. Дайте відповідь на запитання.

1. Як звали маленьку дівчинку?
2. Скільки їй років?
3. Що з нею сталося?
4. Що приносили родичі Олі?
5. Хто прийшов до Олі?
6. Що сказав дід Опанас?
7. Скільки років прабабусі?
8. Чому родичі забули про прабабусю?
9. Чому прабабуся прийшла до Олі?
10. Що принесла прабабуся Олі?
11. Яке головне побажання бабусі?
12. Чого не було в Олі?
13. Чи вважаєте ви, що добре слово дуже важливе? Чому?

Завдання 20. Перекажіть текст.

Завдання 21. Прочитайте текст «Букви і звуки». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Букви і звуки

У столиці Мовної країни жили літери. Місто називалося – Абетка.

Голосних літер було менше, ніж приголосних, тому вони жили ближче до центру міста. Приголосні – дзвінкі і глухі, шиплячі і носові – жили трішечки далі.

Але в Абетці ніколи не було сварок. Поки...

У місті була величезна бібліотека, де було багато цікавих книжок. Літера А, яка очолювала Абетку, якось прочитала про звуки. «Виявляється, – подумала А, – що і без

літер Ї, Я, Є, Ю, Ц, Щ можна нормально спілкуватися. А що, якщо їм трохи відпочити?». А збрала всі літери на збори.

– Послухайте, виявляється, деякі звуки відрізняються від літер. Я, Ї, Ю, Є, Ц, Щ можна замінити.

– Як це? – перелякалися названі літери. – Ми не потрібні Абетці?

– Ви не так мене зрозуміли, – продовжила А. – Я лише хочу, щоб ви трохи відпочили, поки ми проведемо експеримент – поживемо два дні без вас.

Літери погодилися. Вони зібралися й поїхали в гості до цифр у країну Математику.

А в Абетці почався справжній переполох. Літери Й, А, І, У, Е, Т, С, Ч, Ш мали в кілька разів більше роботи.

Коли літери Я, Ї, Ю, Є, Ц, Щ повернулися з країни Математики, вони просто не впізнавали своїх літер-сусідів – ті були дуже втомлені. А вийшла назустріч і сказала:

– Дорогі літери. Експеримент був невдалим, без вас нам дуже важко.

Відтоді всі літери Абетки завжди дружно працювали. І нам потрібно їм дякувати.

Уявіть, що б було, якби А вирішила відпочити?

(За казкою М. Солтис)

Завдання 22. Дайте відповідь на запитання.

1. Як називається столиця Мовної країни? 2. Хто живе в місті Абетка? 3. Які літери живуть у цьому місті? 4. Де жили літери? 5. Де можна було читати книжки? 6. Чому А – головна літера в місті? 7. Про що читала літера А? 8. Чому літери Я, Ї, Ю, Є, Ц, Щ можна замінити? 9. Який експеримент вирішила зробити літера А? 10. Куди поїхали відпочивати літери Я, Ї, Ю, Є, Ц, Щ? 11. Чому літери Й, А, І, У, Е, Т, С, Ч, Ш мали дуже багато роботи? 12. Чому експеримент був невдалим? 13. Що б було, якби літера А вирішила відпочити?

Завдання 23. Розкажіть про букви і звуки вашої рідної мови.

Завдання 24. Перекажіть текст.

Завдання 25. Прочитайте текст «Мовна країна». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Мовна країна

Сусідкою країни Математики була Мова. Вона була набагато більшою за сусідню. Тут було безліч міст і містечок. Найголовнішими і найпочеснішими мешканцями, що проживали в столиці, були літери. І хоча вони й ходили по порядку, як в абетці, але ніколи жодна літера не хотіла замінити А чи Я на першому й останньому місцях.

Було маленьке містечко, де жили розділові знаки. Кома і Крапка, Дефіс і Тире, знаки Оклику та Запитання, Дужки – чи не всі його мешканці.

В іншому місті мешкали частини слова. Корені, Суфікси, Префікси і Закінчення носили на своєму одязі відповідні знаки, щоб їх не плутали.

Та найбільше мешканців було в містах – частинах мови. Ці міста так і називалися: Іменник, Прикметник, Дієслово, Числівник. Часто мешканці одного міста ходили гостювати до мешканців іншого міста. Але довго вони не затримувалися, тому що ввечері у країні проходив перепис: чи ніяка літера не зникла, скільки нових слів утворилося, до яких частин мови вони належать, тобто, де будуть жити. Хіба ж велика країна може жити без пригод?

(За казкою М. Солтис)

Завдання 26. Дайте відповідь на запитання.

1. Як називалася сусідка країни Математики? 2. Хто жив у столиці? 3. Хто жив у маленькому містечку? 4. Які розділові

знаки жили в містечку? 5. Які частини слова ви знаєте? 6. Як називалися міста, де жили частини мови? 7. Чому ввечері мешканці міст поверталися додому? 8. Які частини мови ви вивчали на уроках української мови?

Завдання 27. Розкажіть про частини слова у вашій рідній мові.

Завдання 28. Розкажіть про частини мови у вашій рідній мові.

Завдання 29. Перекажіть текст.

Завдання 30. Прочитайте текст «Знак Питання». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Знак питання

Жив собі на світі Знак Питання. Був дуже привабливим і, як усі Знаки Питання, вельми інтелігентним. Проте певний час він, сумний та пригнічений, сповнений гіркоти й розчарування, мандрував країною. Скидалося на те, що він став нікому не потрібний. Усі дедали частіше зверталися до його запеклого ворога – Знака Оклику. Тільки й робили, що викрикували: «Уперед! Зупинися! Рушай! Геть з дороги!». Знак Оклику є розпізнавальним знаком людей зухвалих, а саме такі нині володіють світом.

На вулицях, де Знак Питання ще донедавна почувався королем, вже ніхто нікого не питав: «Як живеш?». Це питання витіснено вигуком: «Обережно!». Ніхто не зупиняв свого автомобіля, щоб у віконце запитати: «Вибачте, я правильно їду до Бергамо?». Тепер усі користувалися супутниковою навігацією, що дає чіткі, недвозначні вказівки, наприклад: «На перехресті повернути праворуч!».

Змучений блуканнями, Знак Питання прибився до однієї родини. Діти завжди любили Знаки Питання! Та в тій родині

батько з сином-підлітком чи не цілими днями вели словесні двобої і постійно використовували Знаки Оклику.

- Ти ніколи мене не слухаєш!
- Твоя думка мене не цікавить. Я тут господар!
- Ну, годі з мене. Я йду назавжди!

Батько був геть знесилений, а син – розчарований і пригнічений, ще й агресивний. Обидва сильно страждали, бо ж немає нічого болючішого, ніж бути поруч фізично, а душею далеко-далеко.

Знак Питання став під люстрою посеред кімнати. Батько, нахмурений, зі стисненими кулаками, вже ладен був надавати стусанів норовистому синові, аж раптом з його вуст вихопилися слова: «А що про все це думаєш ти?».

Слова, що збентежили самого батька. Син стояв приголомшений.

- Тобі справді цікаво знати, батьку?

Той підтвердив. І поволі розпочалася розмова.

Насамкінець вони промовили майже водночас: «Ти все ще любиш мене?».

Щасливий Знак Питання затанцював із вихилясами й перевертами аж на самісінькій люстрі.

(За Бруно Ферреро)

Завдання 31. Дайте відповідь на запитання.

1. Яким був Знак Питання? 2. Чому він був сумний та пригнічений? 3. До кого зверталися найчастіше? 4. Який знак є розпізнавальним знаком зухвалих людей? 5. Чому ніхто нікого не питає: «Як живеш?». 6. До кого прибився Знак Питання? 7. Який знак постійно використовували в тій родині? 8. Чому страждали батько та син? 9. З яких слів почалася спокійна розмова між батьком та сином? 10. Які слова промовили майже водночас батько і син? 11. Як відреагував на це Знак Питання? 12. Як ви звикли розмовляти

зі своїми близькими? 13. Який знак вам більше до вподоби, Знак Питання чи Знак Оклику?

Завдання 32. Перекажіть текст.

Завдання 33. Прочитайте текст «Казка про геометричні фігури». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Казка про геометричні фігури

Далеко-далеко дуже давно була країна Математика. А була вона зовсім маленькою. Усього кілька міст. І міста в цій країні були особливими. В одному місті жили цифри, в іншому – знаки, у третьому геометричні фігури. Ця історія відбувалася в третьому місті.

Кожна фігура, яка тут жила, була унікальною. Трикутник мав найбільше прихильників, адже саме з трикутників можна зробити квадрат, прямокутник чи ромб. Навіть Трапеція поважала старого і мудрого Трикутника. А Квадрат, Ромб і Прямокутник завжди радилися зі старим учителем.

На одній вулиці жили Коло, Овал і Еліпс. Але найцікавішими фігурами міста, яких усі дуже любили, були Серце і Зірочка. Ці подружки не давали сумувати нікому в місті. Були вони нерозлучними і всі дні та вечори гуляли на вулиці. Удень дивилися на хмаринки, а ввечері на небесні зірки.

Ось так і проходило життя в цьому містечку, поки одного ранку не сталося біди. Коло вирішило зайти до свого сусіда Еліпса, а того не було вдома.

– Де ж він може бути? – питали одна одну фігури на площі міста. – Куди він пішов?

– Його й замінити не можна. З двох кіл ніколи не зробиш Еліпса. Та й з Овала теж, – сказало Коло.

– Висновок один. Треба йти й шукати нашого товариша,
– сказав Трикутник.

– Але де? Але як? – питали Серце і Зіронька.

– Я думаю, він за містом, – відповів Трикутник.

Усі зібралися біля місцевих воріт. Ніхто з фігур вже й не пам’ятав, що є за їхнім містом. Вони так давно тут оселилися. Але йшли вони недовго. За кілька кроків фігури побачили Еліпса. Вони зраділи і побігли йому назустріч.

– Де ти був? – питали друзі. – Як ми без тебе?

Ось що розповів їм Еліпс. Він був ученим і дуже любив читати. В «Історії Математики» кілька днів тому він знайшов повідомлення про старого Кута, який жив у лісі і бачив різних тварин. Еліпс вирішив перевірити – правда це чи ні.

– І як, ти знайшов Кута? — із зацікавленням спитали Зіронька з подругою.

– Так. Але дорога до лісу така довга і важка. Дідусь Кут запросив мене у гості і розповів мені багато цікавого, тому я й затримався, – відповів той.

– Добре, що ти повернувся, – сказали фігури і пішли на площу міста.

Їм ще треба дослухати розповідь Еліпса до кінця. Але це можна зробити й поблизу рідного дому.

(За казкою М. Солтис)

Завдання 34. Дайте відповідь на запитання.

1. Хто живе в країні Математиці? 2. Де жили геометричні фігури? 3. Які фігури жили в місті? 4. Чому Трикутник мав найбільше прихильників? 5. Чому всі дуже любили Серце і Зіроньку? 6. Що Серце і Зіронька робили вдень і вночі? 7. Яка біда сталася в місті? 8. Чому Еліпс дуже важлива геометрична фігура? 9. Де був Еліпс? 10. Чому фігури забули, що є за містом? 11. Яким був Еліпс? 12. Що він читав? 13. З ким він зустрівся в лісі? 14. Де фігури будуть слухати розповідь Еліпса?

Завдання 35. Перекажіть текст.

Завдання 36. Прочитайте текст «Хобі – улюблене заняття чи захоплення?». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Хобі – улюблене заняття чи захоплення?

Іноді людей запитують: «Яке ваше найулюбленіше заняття?». Не в кожного воно є, і тоді вони кажуть: «Мені подобається гуляти, слухати музику, дивитися телевізор, читати, грати у футбол, розмовляти з друзями, спілкуватися за допомогою інтернету».

Хобі – це те, що ви робите залюбки у свій вільний час. Захоплення, як і смаки, бувають різними. Якщо у вас є улюблене заняття, ваше життя стає цікавішим. Найчастіше хобі допомагає нам обрати майбутню професію. Якщо ви, наприклад, з дитинства любите музику, то йдете вчитися до музичної школи, потім до музичного училища або консерваторії. Згодом ви станете професійним музикантом. Якщо ви полюбляєте малювати, то можете піти до художньої школи, потім до художнього інституту і згодом станете художником.

Існує понад тисяча цікавих занять і способів проведення вільного часу.

Одним із цікавих занять є колекціонування. Можна збирати, або колекціонувати, марки, листівки, значки, монети, книги тощо.

Садівництво та вирощування квітів – дуже поширене заняття в українців.

Чоловіки полюбляють рибальство та мисливство, жінки – збирати в лісі гриби та ягоди. Деякі люди захоплюються фотографуванням. Вони фотографують старовинні будівлі: палаци, замки, собори, а також свою сім'ю, друзів, природу, домашніх улюбленців. Ті, у кого є відеокамера, знімають цікаві події з життя своєї сім'ї: свята, весілля, дні

народження. Багато людей в Україні люблять грати на музичних інструментах. Ті, хто цікавиться музикою, колекціонують аудіокасети, компакт-диски з піснями своїх улюблених співаків, музичних гуртів. Вони також збирають відеофільми, обмінюються ними.

Багато хто цікавиться різними видами спорту і свій вільний час віддає тренуванням. Інші збирають старовинні або сучасні книжки. Мешканці міста люблять у вихідні дні виїжджати на природу, відпочивати на дачі, у лісі, на березі річки або озера. Деякі люди під час відпустки вирушають у туристичний похід, залюбки готують їжу на багатті, увечері з друзями сидять біля вогнища та співають пісні під акомпанемент гітари і сплять у наметі.

Як бачите, захоплень багато, і ми обираємо для себе те, що нам до вподоби понад усе.

Завдання 37. Дайте відповідь на запитання.

1. Що таке хобі? 2. Чому часто хобі допомагає нам обрати нашу майбутню професію? 3. Що можна колекціонувати? 4. Які хобі ви знаєте? 5. Що люди люблять фотографувати? 6. Що знімають люди відеокамерою? 7. Які заняття поширені серед українців – чоловіків і жінок? 8. Що колекціонують люди, які цікавляться музикою? 9. Де люблять проводити свій вільний час мешканці міста? 10. Що подобається туристам? 11. Чи є у вас або у ваших друзів хобі?

Завдання 38. Наведіть приклади, коли хобі допомагає вибрати професію.

Завдання 39. Перекажіть текст.

Завдання 40. Прочитайте текст «Олімпійські ігри». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Олімпійські ігри

У 776-му році до нашої ери греки запровадили Олімпійські ігри в Олімпії на честь свого головного бога Зевса. У них брали участь тільки чоловіки. Греки вважали, що молодь повинна бути сильною та витривалою. Тому в окремих містах були змагання з бігу і стрибків, з боксу та боротьби, спортсмени кидали диск і спис, змагалися в перегонах коней і їзді на колісницях. Переможці змагалися між собою один раз на чотири роки на горі Олімп.

Переможцям Олімпійських ігор клали на голову вінок з маслинового листа і співали пісень, а коли вони поверталися додому, їх урочисто зустрічали мешканці міста.

Це були ігри миру та дружби, тому на час ігор будь-які війни припинялися.

У 394-му році нашої ери ігри були скасовані Римським імператором Теодосієм. П'ятнадцять століть поспіль у 1896 році був створений Міжнародний олімпійський комітет (МОК), і в Греції – в Афінах були запроваджені перші сучасні Олімпійські ігри, як продовження традиції.

Ці ігри стали міжнародними, і в них почали брати участь і жінки. Нині спортсмени змагаються з багатьох видів спорту. Це баскетбол, бокс, боротьба, дзюдо, велоспорт, волейбол, гімнастика, веслування, кінний спорт, легка атлетика, вітрильний спорт, плавання, стрибки у воду, водне поло, ручний м'яч, п'ятиборство, стрільба з лука, стрілецький спорт, важка атлетика, фехтування, футбол, хокей на траві.

Зараз у МОК входить більше 150 країн. Кожна країна має Національний олімпійський комітет.

Олімпійський прапор має п'ять кольорових кілець на білому фоні, які представляють п'ять частин світу. Девіз Олімпійських ігор – «Швидше, вище, сильніше».

Існують літні та зимові Олімпійські ігри. Їх проводять в один рік, але в різних країнах. Зимові Олімпіади проводять з

1924 року. Зимові види спорту – хокей на льоду, фігурне катання, ковзанярський спорт, лижні гонки, стрибки з трамплін у тощо.

Завдання 41. Дайте відповідь на запитання.

1. Коли та де вперше були Олімпійські Ігри? 2. На честь кого запровадили ці ігри? 3. Жінки брали участь у них? 4. Які змагання проводили в окремих містах Греції і чому? 5. Де і як часто змагалися потім переможці? 6. Чому під час ігор війни зупинялися? 7. Коли і ким були скасовані Олімпійські Ігри? 8. Коли і де були перші сучасні Олімпійські ігри? 9. Чи брали в них участь жінки? 10. Які види спорту входять до програми Олімпійських ігор? 11. Скільки країн нині представлені в МОК? 12. Який Олімпійський прапор? 13. Який девіз Олімпійських ігор? 14. У яких країнах проводять літні та зимові ігри? 15. Які змагання проходять у зимові та в літні ігри? 16. Чи займаєтеся ви спортом? 17. Який вид спорту вам подобається? Чому? 18. Яких спортсменів ви знаєте? 18. Чи вболіваєте ви за спортсменів своєї країни, коли відбуваються Олімпійські ігри? 19. Чи знаєте ви країни, де відбувалися зимові та літні Олімпійські ігри?

Завдання 42. Перекажіть текст.

Завдання 43. Прочитайте текст «Пори року». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Пори року

Рік має чотири пори року (сезону): зима, весна, літо, осінь. Кожна пора гарна своєю красою.

Коли настає весна, природа прокидається після довгого зимового сну. Дні стають довгими, а ночі коротшими. Весною погода найчастіше буває сонячною, повітря свіже, небо голубе і безхмарне. Розтає сніг і лід. На вулицях багато

струмків і калюж. Земля вкривається зеленою травою та першими квітами. На деревах з'являються молоді листочки. Птахи повертаються з теплих країн і співають пісні. Дні теплі, і все навколо наповнюється життям і радістю.

Після весни настає літо. Літо – найтепліша пора року. Влітку дні найдовші, а ночі найкоротші. Влітку погода зазвичай гарна, але може бути дуже жарко, особливо в липні. Влітку інколи бувають грози із блискавкою та громом. Влітку городяни (жителі міста) намагаються виїхати з міста подалі від міського шуму і більше перебувати на свіжому повітрі. Вони збирають ягоди і гриби в лісі, плавають у річках та озерах, рибалять. Люди люблять літо, тому вони віддають перевагу відпустці влітку.

Осінь починається у вересні. Дні стають коротші, а ночі довшими. Листки на деревах стають жовтими, червоними, брунатними, падають на землю, укривають її, як кольоровий килим. Більшість птахів відлітають на південь, тому що їм нема чого їсти і холодно. У вересні буває невеликий проміжок сухої сонячної погоди, який має назву «бабине літо». В цю чудову пору небо безхмарне, дерева золоті, повітря прозоре і все ще тепло. Але поступово погода стає холоднішою, дощовою і хмарною. У жовтні і листопаді часто ідуть дощі, віє холодний вітер, тому пізня осінь – неприємна пора року.

Зима – найхолодніша пора року. Взимку сонце сідає рано, встає пізно. Зимові дні найкоротші, а зимові ночі – найдовші. Зимою холодно та морозно. На річках та озерах буває лід. На землі багато снігу. Деревя стоять без листя. Зима – важкий час для диких звірів і птахів. Зима – гарна пора року для спорту. Люди катаються на ковзанах, лижах, а діти люблять кататися на санчатах з гірок.

Завдання 44. Дайте відповідь на запитання.

1. Чим гарна кожна пора року? 2. Коли прокидається природа? 3. Які стають дні і ночі весною? 4. Якою буває погода весною? 5. Що стає зі снігом та льодом? 6. Що ми бачимо на вулицях весною? 7. Чим вкривається земля весною? 8. Що з'являється на деревах весною? 9. Звідки повертаються птахи весною? 10. Чим наповнюються дні і все навколо весною? 11. Яка пора року наступає після весни? 12. Яка пора року найхолодніша, а яка найтепліша? 13. Які дні і ночі влітку? 14. Яка погода влітку? 15. Що буває інколи влітку? 16. Куди намагаються виїхати влітку мешканці міста? 17. Чому люди люблять літо? 18. Яка пора року починається у вересні? 19. Якими стають восени ночі і дні? 20. Яким стає листя на деревах восени? 21. Куди і чому відлітають птахи восени? 22. Яка погода буває в «бабине літо»? 23. Чому пізня осінь – неприємна пора року? 24. Яка пора року найхолодніша? 25. Коли взимку сонце встає і сідає? 26. Які зимові дні і ночі? 27. Що відбувається на річках та озерах взимку? 28. Для кого зима – важкий час? 29. Для кого зима – гарна пора року? 30. Яка пора року в Україні подобається вам найбільше?

Завдання 45. Назвіть пори року.

Завдання 46. Порівняйте ночі і дні взимку та влітку, весною та восени.

Завдання 47. Розкажіть про погоду весною, влітку, восени, взимку.

Завдання 48. Перекажіть текст.

Завдання 49. Розкажіть, чи змінюються сезони у вашій країні.

Завдання 50. Розкажіть про погоду вашої країни.

Завдання 51. Прочитайте текст «Екологія» Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Екологія

Екологія – це наука, яка досліджує взаємовідносини всіх форм життя на нашій планеті з навколишнім середовищем. Це слово пішло від грецького слова «οίκος», що означає «дім». Поняття «дім» охоплює всю нашу планету: людей, природу, всі види тварин, птахів, риб, комах та інших живих істот і навіть атмосферу навколо нашої планети.

Багато які території, водоймища, озера і ріки, моря, океани і повітря дуже забруднені різними технологічними, сільськогосподарськими, хімічними, ядерними та іншими відходами. Швидкий розвиток науки, промисловості та хімії у 20-му столітті зробив забруднення навколишнього середовища глобальною проблемою, яку обов'язково треба розв'язати.

Швидке зростання населення потребує більше землі, їжі, товарів тощо для нових поколінь. Виробництво всіх товарів і зростання послуг у великій кількості значно збільшить забруднення навколишнього середовища.

Усі повинні пам'ятати слова відомого англійського письменника Джона Голсуорсі: «Якщо ви не думаєте про майбутнє, то у вас його і не буде».

Завдання 52. Дайте відповідь на запитання.

1. Що таке екологія? 2. Що охоплює поняття «дім»? 3 Чим забруднені території, водоймища, озера і ріки, моря, океани і повітря? 4. Що зробило забруднення навколишнього середовища глобальною проблемою? 5. Чого потребує швидке зростання населення? 6. Що збільшить забруднення навколишнього середовища? 7. Які слова видатного англійського письменника ми повинні пам'ятати? 8. Чи згодні ви зі словами Джона Голсуорсі?

Завдання 53. Перекажіть текст.

Завдання 54. Прочитайте текст «Дослідження світу»
Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Дослідження світу

Люди завжди мріяли пізнати більше про Землю, на якій вони живуть. Вони плвли на кораблях та відкривали нові землі та континенти. Це були хоробрі та визначні люди.

У давні часи було дуже важко досліджувати Землю, тому що не було такої сучасної техніки, як літак, гелікоптер, автомобіль. Люди подорожували пішки, верхи на конях, на верблюдах, на собаках. Їх кораблі були маленькими та примітивними, тому було важко й небезпечно плвити з одного континенту до другого. Але були хоробрі моряки, які не боялися залишати свою рідну землю на довгий час і здійснювати тривалі подорожі морями та океанами. Вони досягали берегів далеких земель і відкривали нові континенти.

Вони складали мапи і давали назви новим землям та островам. Вони знаходили друзів серед корінних мешканців тих місць. Коли вони поверталися додому, вони розповідали про свої географічні відкриття, писали про нові землі, про життя людей там, про їхні звичаї і традиції, про природу, птахів і тварин. Ось чому зараз ми знаємо багато про Землю.

Але ми ще не все знаємо про нашу планету, тому люди продовжують досліджувати її. Світ повний відкриттів.

Завдання 55. Дайте відповідь на запитання.

1. Про що завжди мріяли люди? 2. Що вони робили для цього? 3. Чому у давні часи було важко досліджувати Землю? 4. Яким чином люди подорожували? 5. Хто відкривав нові землі та континенти? 6. Що робили ці люди? 7. Про що вони

розповідали, коли поверталися додому? 8. Чому люди продовжують досліджувати нашу планету? 9. Кого з видатних дослідників Землі ви знаєте? 10. Чи любите ви подорожувати? 11. Чи мріяли ви у дитинстві стати мандрівником?

Завдання 56. Перекажіть текст.

Завдання 57. Прочитайте текст «Київ – столиця України». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Київ – столиця України

Київ – це велике сучасне місто, одне з найкрасивіших і найзеленіших міст світу. Це прекрасне місто – столиця України.

Київ – одне з найстаріших міст нашої країни. Йому більше ніж 1500 років. Місто заснували в V столітті. У IX–XII століттях Київ був столицею держави, яка називалася Київська Русь. У 1934 році Київ став столицею України.

Про заснування Києва розповідає давній літопис «Повість временних літ». За народною легендою три брати Кий, Щек, Хорив та їхня сестра Либідь заснували на цій землі місто і назвали його на честь старшого брата – Київ.

Київ завжди був центром культури, освіти і мистецтва. Тому навіть тисячу років тому тут було багато шкіл, де навчали писати, читати, рахувати. Київські грамотні люди писали книги, які зараз можна побачити в українських музеях. Школи знаходилися в церквах. Їх тоді було дуже багато. Наприклад, у часи Ярослава Мудрого, найвідомішого і найосвіченішого правителя Київської Русі, було більш ніж 400 церков.

Зараз населення міста – налічує понад 4 мільйон.

Київ займає велику площу і зручне географічне положення. Місто розташоване на березі річки Дніпро. Дніпро – це найбільша річка в Україні.

Київ – це політичний центр України. Тут працює уряд України, Верховна Рада та Президент країни.

Наша столиця – це науковий центр України. У Києві працюють Академія наук, наукові інститути, лабораторії. В усьому світі знають імена відомих учених України. Українські вчені беруть участь у міжнародних наукових конгресах і конференціях.

Найбільший університет – це університет імені Тараса Шевченка. Університет заснували у 1834 році. Сьогодні на його факультетах навчаються більш ніж 20 тисяч студентів. В університеті є багато наукових лабораторій, навчальних аудиторій, велика бібліотека. У бібліотеці університету можна взяти книги різними мовами світу. Київ – культурний центр країни. Тут багато театрів, де можна подивитися балети, драматичні вистави, послухати оперу.

У київських музеях можна познайомитися з історією міста, історією українського народу, його національною культурою. У місті багато пам'ятників, які розповідають про відомих людей: учених, письменників, художників, композиторів, співаків.

А ще в місті дуже багато красивих місць, куди можна піти погуляти, помилуватися природою: це парки, сквери, берег Дніпра, пішохідні мости. Але найулюбленіше місце для всіх киян та гостей – це центральна вулиця, серце Києва – Хрещатик. «Хто не бачив Хрещатика – той не бачив Києва», – говорять кияни.

Це місто неможливо не любити, неможливо не пам'ятати. Хто хоча б раз побуває в Києві, той назавжди запам'ятає це місто і обов'язково захоче приїхати сюди ще багато разів.

Завдання 58. Дайте відповідь на запитання.

1. Яке місто є столицею України? 2. Скільки років Києву? 3. Коли заснували місто? 4. Як називалася стародавня держава, де столицею теж був Київ? 5. Коли Київ став столицею України? 6. Що говорить легенда про заснування міста? 7. Чому можна сказати, що в часи Київської Русі Київ був центром культури, освіти і мистецтва? 8. На березі якої річки розташований Київ? 9. Чому можна сказати, що Київ – це політичний центр України? 10. Чому можна сказати, що Київ – це науковий центр України? 11. Який найбільший університет є в Києві? 12. Що можна сказати про КДУ? 13. Чому можна сказати, що Київ – це культурний центр України? 14. Де можна познайомитися з історією міста? 15. Яка вулиця називається «серцем Києва» і чому? 16. Чи були ви в Києві? 17. Чи сподобалося вам це місто? 18. Які місця ви відвідали?

Завдання 59. Розкажіть про столицю вашої країни.

Завдання 60. Перекажіть текст.

Завдання 61. Прочитайте текст «Річка Либідь». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Річка Либідь

У київського князя була дочка, звали її Либідь. Дівчина була гарна, наче квітка, і багато славних рицарів, князів і королевичів хотіли взяти її собі за дружину. Та вродлива княжна буда дуже пихатою й не хотіла чути про весілля. «Не піду та й годі!» – казала вона всім.

По-різному залицятьники намагалися звабити князівну до шлюбу – хто своїм багатством, хто красою, хто хоробрістю. І між собою юнаки часто сварилися та билися, та все дарма. Тоді королевичі та князі порадилися між собою,

сіли на коней і роз'їхалися по домівках. Пусто і сумно зробилося в княжому палаці без хоробрих рицарів і прекрасних королевичів. Князівна, мов горличка в клітці, сиділа у своєму теремі. Може, й хотіла б, щоб хтось приїхав, та ніхто не з'являвся.

Отак минуло кілька років, і на київський престол сів новий князь. Князівна Либідь мусила вибратися з палацу. Вона оселилася за Києвом на горі й жила сама-самісінька. Зовсім сумним стало життя дівчини, дні й ночі вона все плакала та плакала. Із цих сліз і народилася річечка, яка тепер називається Либідь.

Завдання 62. Дайте відповідь на запитання.

1. Як звали дочку київського князя? 2. Якого вона була? 3. Хто її хотів взяти собі за дружину? 4. Чи хотіла князівна йти заміж? 5. Як хотіли звабити князівну до шлюбу залицяльники? 6. Після чого королевичі, рицарі та князі сіли на коней і роз'їхалися по домівках? 7. Як зробилося в княжому палаці після цього? 8. Що робила князівна й чого вона хотіла? 9. Що сталося, коли минуло кілька років? 10. Де оселилася князівна? 11. Із чого народилася річка, яка тепер називається Либіддю? 12. Чи знаєте ви архітектурні пам'ятники в Києві, що пов'язані з іменем Либіді?

Завдання 63. Перекажіть текст.

Завдання 64. Прочитайте текст «Харків – східна столиця України». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення у словнику.

Харків – східна столиця України

Місто Харків є гігантом вітчизняної промисловості, великим освітнім і культурним центром, найбільшим транспортним вузлом української держави.

Харків розташований у північно-східній частині України на п'яти пагорбах і в п'яти долинах.

Харків знаходиться далеко від океанів та морів, але морське повітря часто проникає сюди з вітрами, тому клімат міста помірно-континентальний, з тривалою, але несуворою зимою та теплим, але іноді спекотним літом.

За кількістю населення Харків – друге місто в Україні. Населення його становить приблизно півтора мільйона. Харків дуже велике місто, проте його територія компактна – метро, трамваєм, тролейбусом, автобусом або маршрутним таксі можна дістатися до будь-якого району міста.

Харків – промислове місто. Тут працюють підприємства, які забезпечують науково-технічний прогрес: тракторного і сільськогосподарського машинобудування, космічних технологій та авіаційного виробництва, важкого та енергетичного машинобудування. У місті є також великі підприємства легкої, харчової, хімічної промисловості, розвинута будівельна індустрія.

Однак є цікава особливість: індустріальний гігант Харків – одне з найзеленіших промислових міст. Тут є великі парки і сади, бульвари і сквери.

Місто Харків – один з найбільших наукових і культурних центрів України. У місті знаходяться понад 60 інститутів, понад 170 шкіл, понад 80 вищих навчальних закладів. Щороку університети Харкова випускають близько 20000 молодих фахівців. Харків налічує 49 культурних центрів, з-поміж них 5 музеїв, міська картинна галерея, 6 театрів. У місті – більше ніж 80 бібліотек. Відомий журналіст, автор книги про Харків «Перша столиця» каже: «Харків – це інтелект!».

Харків – місто славних традицій, з 1917 по 1933 рік місто було столицею України. З Харковом пов'язані долі багатьох знаменитих письменників, художників і артистів, мислителів В. Вернадського і Г. Сковороди.

Завдання 65. Дайте відповідь на запитання.

1. Де розташований Харків? 2. Який клімат у Харкові? Чому? 3. Харків – це велике місто? Чому? 4. Чому Харків – велике промислове місто? 5. Яка особливість Харкова як промислового міста? 6. Чому Харків – один з наукових центрів України? 7. Чому кажуть: «Харків – це інтелект!» 8. Коли Харків був столицею України? 9. Чи були ви в Харкові? 10. Що ви можете розповісти про це місто?

Завдання 66. Розкажіть про промислові центри вашої країни.

Завдання 67. Перекажіть текст.

Завдання 68. Прочитайте текст «Львів – серце Західної України». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення у словнику.

Львів – серце Західної України

Місто Львів є обласним центром Львівської області, у якому постійно проживає близько 900 тисяч мешканців, а щодня приїжджають працювати та відвідувати Львів з екскурсіями понад 200 тисяч чоловік.

Як справжній діамант Східної Європи, Львів нагадує музей під відкритим небом: у ньому знаходиться 2000 історичних, архітектурних і культурних пам'яток. Місто було засновано у 1256 р. князем Данилом Галицьким, який назвав це місто на честь свого сина Лева.

Львів швидко став торговельним та економічним центром регіону. Вигідне розташування міста на перехресті торговельних шляхів з портів Чорного та Балтійського морів, з Києва, Центральної та Західної Європи сприяло його швидкому економічному розвитку. Географічне положення та природні ресурси вабили чужинців: татар, німців, угорців,

поляків, литовців, австрійців та шведів. Протягом віків вони приносили сюди свої культуру і традиції, релігію, тому в архітектурі Львова суміш готики та бароко, ренесансу та романського стилю, рококо та ампіру, сучасної еkleктики та конструктивізму.

Старий Львів – це передусім площа Ринок, центр громадського, економічного і культурного життя міста. Шість століть історія Львова нерозривно пов'язана з цією невеликою площею розміром. Тут знаходилися магістрат, палаци, тут торгували і судили. З чотирьох сторін площі в 1793 р. поставили такі фонтани-скульптури: Нептун, Адоніс, Діана і Амфітрита.

Одна з найвідоміших пам'яток львівської архітектури – ратуша. Спершу це була дерев'яна будівля з високою вежею і галереєю. Але пожежі не пощадили будівлі. На початку XVII ст. була збудована нова ратуша із залізним левом на вежі. Але й ця ратуша не збереглася до наших днів – її вежа впала. Сучасна будівля ратуші побудована в 1835 р. Вона органічно ввійшла в архітектурний ансамбль Львова, а її вежа стала символом міста. У 1852 р. на вежі було встановлено годинник. До нього – 400 сходинок. Діаметр циферблата 3 м, довжина великої стрілки 2 м 15 см. Вхід у ратушу стережуть два леви. Вони тримають герб міста.

Сьогодні Львів – це скарбниця національних ідей та культури, це економічний, освітній та культурний центр Заходу України. У ньому є музеї, картинні галереї, театральні й музичні колективи та величний Львівський театр опери та балету.

У Львові розташовані 12 закладів вищої освіти, це місто з високим рівнем освіти. У Львові знаходиться один з найстаріших у Центральній Європі та перший в Україні університет.

Завдання 69. Дайте відповідь на запитання.

1. Скільки людей є у Львові щодня? 2. Чому Львів – це музей під відкритим небом? 3. Хто і коли заснував місто Львів? 4. Чому місто так називається? 5. Чому Львів швидко став торговельним та економічним центром регіону? 6. Чому у Львові багато архітектурних стилів? 7. Що є центром культурного та економічного життя міста? 8. Що є однією з найвідоміших пам'яток львівської архітектури? 9. Що ви можете розказати про львівську ратушу? 10. Чому Львів – культурний центр Західної України? 11. Чому ми називаємо Львів освітнім центром? 12. Чи були ви у Львові? Що ви там бачили?

Завдання 70. Розкажіть про місто – культурний центр вашої країни.

Завдання 71. Перекажіть текст.

Завдання 72. Прочитайте текст «Одеса – перлина біля моря». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Одеса – перлина біля моря

Є в Україні місто, усі вулиці якого ведуть до моря. Місто, де 260 днів на рік світить сонце, де дмуть солоні морські вітри, а тому ніколи не буває занадто спекотно або холодно. Тут вулицями ходять пішки чайки, у порту стоять верткі яхти, великі вантажні судна та елегантні пасажирські лайнери. У цьому місті панує особлива атмосфера, незнайомі люди посміхаються один одному, а сонячний настрій зберігається навіть у дощову погоду. Це місто – Одеса, українська перлина біля моря.

Коли ж з'явилося це сонячне місто? Є дві відповіді. Перша відповідь: у 1794 році російська імператриця Катерина II оголосила про офіційне народження Одеси. Однак місто

біля моря має більш давню історію – на середньовічних мапах є порти на Чорному морі, з-посеред них і легендарна Джінестра – попередниця Одеси.

Особливий вплив на долю й обличчя міста мало його приморське розташування. Одеса закладалася як порт – так зване «вікно» до Європи, вона формувалася й будувалася європейськими будівельниками і архітекторами, фінансистами і комерсантами.

Кожна вулиця Одеси має свій колорит, долю і славу, а кожен будинок – свою історію. Кажуть, що Одесу потрібно «дивитися ногами»: лише під час прогулянки вулицями можна відчути шум головної вулиці міста – Дерибасівської, елегантність Приморського бульвару і тишу бульвару Французького.

Прогулянка Одесою неможлива без візиту до її улюбленого градоначальника – Дюка де Рішельє, бронзова статуя якого давно стала візитною карткою міста. А якщо хочете побачити архітектурні красоти – ідіть до Оперного театру. Ця будівля в стилі віденського бароко є найбільш вишуканою Оперою у Східній Європі: оригінальні скульптурні композиції та бронзові інкрустації, ажурні світильники та канделябри, розкішні прикраси залів – одне слово, справжній палац.

Потім зійдіть до моря знаменитими Потьомкінськими сходами, які колись налічували 200 сходинок. Тепер їх 192 – можете перерахувати самі.

Якщо ж вам хочеться отримати порцію одеського гумору і потрапити в атмосферу старої Одеси, треба йти до ринку Привоз – це найколіоритніший куточок міста. Тут можна знайти все, чого душа забажає, і за будь-якими цінами. А ввечері можна відвідати найстаріший в Одесі бар – «Гамбрінус» – справжній бар портового міста.

Завдання 73. Дайте відповідь на запитання.

1. Як українці називають місто Одеса? 2. Яка погода в Одесі? 3. Що можна побачити в одеському порту? 4. Коли з'явилася Одеса? 5. Що вплинуло на історію та обличчя міста? 6. Чому Одесу називають «вікном у Європу»? 7. Чому Одесу треба «дивитися ногами»? 8. Який найвідоміший пам'ятник Одеси? 9. Що можна сказати про одеську оперу? 10. Скільки сходинок у Потьомкінських сходів? 11. Де можна почути одеський гумор? 12. Де можна відчувати себе справжнім моряком? 13. Чи були ви в Одесі? 14. Що ви бачили в Одесі? 15. Чи є у вашій країні море? 16. Які міста у вашій країні можна назвати приморськими?

Завдання 74. Розкажіть про приморське місто у вашій країні.

Завдання 75. Перекажіть текст.

Завдання 76. Прочитайте текст «Перлина Криму». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Перлина Криму

Кримський півострів належить до найкрасивіших точок земної кулі і має назву «Світ у мініатюрі», або музей просто неба.

На південному березі Криму, на межі Великої Ялти та Великої Алушти, розташована Аю-Даг (Ведмідь-гора), яка відома далеко за межами Криму як своєрідна емблема Південного узбережжя півострова.

Назва Аю-Даг з тюркського перекладається як «аю» – ведмідь і «даг» – гора. Дійсно, форма гори нагадує величезного ведмедя, який лежить на березі і начебто п'є воду з моря. Якщо посилити уяву, то у ведмедика можна розгледіти і очі, і навіть чорний ніс. Ведмідь-гора добре

проглядається з кожного боку Південного побережжя. У давні часи гора була орієнтиром для моряків.

Висота Ведмідь-гори невелика – 577 м над рівнем моря, проте її площа значна – 5,4 кв. км.

Гора Аю-Даг унікальна з різних боків. У геологічному відношенні її називають одним з природних мінералогічних музеїв Південного берегу. У надрах Аю-Даг виявлено до 20 різних мінералів. Основний камінь, з якого складена гора, – габбро-діабаз. Габбро-діабаз – красивий і міцний камінь сіро-зеленого кольору, особливо ефектний після полірування. З нього зроблені трибуни на Червоній площі в Москві, фанерований канал Москви-річки і перші станції московського метрополітену.

Аю-Даг є також унікальним ландшафтним заповідником, укритим лісом. Його флора налічує 600 видів рослин, з них 17 – занесені в Червону книгу України. Визначною ботанічною пам'яткою Ведмідь-гори є фісташковий гай, аналогів якого в Криму немає.

Тваринний світ Ведмідь-гори теж досить різноманітний. Тут можна зустріти кабанів, оленів і косуль, білок і зайців, куницю, лисицю, їжаків тощо. Шістнадцять видів мешканців гори занесені в Міжнародну Червону Книгу. На схилах Аю-Дага гніздяться чайки й баклани, у лісах мешкають горлиці, дятли, синиці, сови та інші види птахів.

Ведмідь-гора має статус історико-археологічної пам'ятки Кримського півострова. У давні часи тут було розташоване велике селище, де жили люди.

Біля підніжжя Аю-Дагу розташований Міжнародний дитячий табір «Артек».

Завдання 77. Дайте відповідь на запитання.

1. Яку назву має Кримський півострів? 2. Що є емблемою південного узбережжя півострова? 3. Як перекладається назва Аю-Даг з тюркської? 4. Чи відповідає

форма гори цій назві? 5. Для кого Аю-Даг був орієнтиром? 6. Як називають Аю-Даг у геології? 7. Скільки мінералів є в надрах Ведмідь-гори? 8. З якого каменя зроблені трибуни на Червоній площі в Москві, фанерований канал Москви-річки і перші станції московського метрополітену? 9. Що є визначною ботанічною пам'яткою Ведмідь-гори? 10. Яких тварин з тваринного світу можна зустріти на Ведмідь-горі? 11. Чому Ведмідь-гора має статус історико-археологічної пам'ятки? 12. Що розташоване біля підніжжя Аю-Дагу? 13. Які унікальні витвори природи ви знаєте? 14. Чи є у вашій країні визначні пам'ятки природи?

Завдання 78. Назвіть висоту і площу Ведмідь-гори.

Завдання 79. Перекажіть текст.

Завдання 80. Прочитайте текст «Ведмідь-гора». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Ведмідь-гора

Про унікальну гору Ведмідь у Криму є багато легенд. Ось одна з них.

Ця історія сталася тисячі років тому. У густих лісах, на високих скелях, біля моря мешкали велетенські ведмеді. Якось хвилі винесли на берег уламки корабля та маленький згорток. Ватажок ведмедів розгорнув його і побачив крихітну дитину. То була малесенька дівчинка. Вона була така гарненька та беззахисна, що ведмідь не зміг її вбити, а наказав ведмедицям добре про дитину дбати та доглядати її. Так дівчинка лишилася жити серед велетенських звірів.

Минуло багато років, дівчинка виросла й перетворилася на гарну дівчину, яка мала такий чарівний голос, що хвилі спиняли свій рух, коли вона починала співати.

Одного разу дівчина пішла на берег і побачила там пошкоджений човен, а біля нього – неприємного юнака. Дівчина почала доглядати юнака, багато днів поспіль вона потайки носила йому їжу та цілющі відвари.

Хлопець розповідав про життя свого народу, а дівчина співала йому своїх пісень. Невдовзі молоді люди покохали одне одного.

Юнак одужав, полагодив свій човен і став збиратися до рідної землі. Він кликав дівчину із собою. Дівчина радо погодилася на втечу.

Молоді люди дочекалися, поки ведмеді підуть на пошуки їжі, й зіштовхнули полагоджений човен на воду. Повернулися ведмеді – а дівчини немає. Ватажок ведмедів глянув на море – човен утікачів уже перетворився на маленьку чорну цяточку. Звір припав до води й почав із силою всмоктувати її. Хоч і плыв човен далеко, але звір був могутнім велетнем – і потроху течія почала наближувати човен із втікачами до берега.

І тоді перелякана дівчина заспівала. І в пісні своїй просила захистити своє кохання. І сталося диво: ведмідь скам'янів і перетворився на гору, а його хутро – на густий ліс. Так і лежить він тисячі років, спустивши передні лапи та морду у воду, а море ще й досі котить свої хвилі до його пащі.

Завдання 81. Дайте відповідь на запитання.

1. Коли сталася ця історія? 2. Де мешкали велетенські ведмеді? 3. Що винесли хвилі на берег? 4. Кого побачив ватажок ведмедів? 5. Чому ватажок ведмедів не зміг убити дівчинку, а наказав ведмедицям добре дбати та доглядати її? 6. На яку дівчину перетворилася дівчинка? 7. Чому хвилі спиняли свій рух? 8. Що побачила дівчина на березі моря і кого вона знайшла там? 9. Як допомагала дівчина юнакові? 10. Про що розповідав юнак дівчині? 11. Що співала дівчина юнаку? 12. Куди став збиратися юнак після одужання? 13.

Кого він кликав із собою? 14. Чи дала згоду дівчина на втечу? 15. Чого дочекалися молоді люди? 16. Що побачив ватажок ведмедів, коли повернувся? 17. Що почав робити ватажок ведмедів для того, щоб зупинити молодих людей? 18. Що примусило дівчину заспівати пісню? 19. Про що просила дівчина своєю піснею? 20. Яке диво сталося? 21. Як лежить ведмідь? 22. Чи сподобалася вам ця легенда? 23. Чи знаєте ви ще якусь легенду про кохання?

Завдання 82. Перекажіть текст.

Завдання 83. Прочитайте текст «Тарас Шевченко». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Тарас Шевченко

Тарас Шевченко — видатний український поет, прозаїк, художник і громадський діяч зі світовим ім'ям.

Він народився в Україні у 1814 році в сім'ї кріпосного селянина. У Тараса було 2 брати і 3 сестри. Тарас дуже рано осиротів і сповна відчув на собі всю гіркоту кріпацького життя. До 24 років Тарас теж був кріпаком і пізнав на собі всю жадливість кріпосного права. Кріпаки належали своїм хазяям так само, як будинки, землі, ліса, поля, домашні тварини. Хазяїн мав право їх купувати і продавати, віддавати в солдати, жорстко карати і навіть убити. Саме такі права, права кріпака, були в Т.Г. Шевченка. Він міг тільки мріяти про звільнення українців від соціального та політичного гніту. Надалі тема волі і боротьби за волю стала основною в його творчості.

Дитинство Шевченка пройшло в його рідному селі. У 8 років хлопчик поступає на службу до місцевого вчителя-дяка, де й навчається грамоти. Змалечку в нього почали проявлятися непогані здібності до малювання. Він малював усюди, де тільки міг. Він малював крейдою і вугіллям на

стінах, на дверях, рідше на папері. При цьому він забував про свої обов'язки наймита в будинку пана. За це його карали, але прагнення малювання було сильнішим за страх покарання.

Коли Шевченкові було 16 років, сім'я його пана переїхала до північної столиці Росії – до Петербурга. Пан Енгельгардт, якому належав Шевченко, помітивши в Тараса пристрасть до живопису, вирішив зробити його придворним художником. Він віддає свого кріпака навчатися.

Удень Тарас працював, а щовечора ходив до Літнього саду малювати. Тут одного дня він зустрів молодого українського живописця Сошенка, який познайомив Тараса з відомими російськими письменниками і художниками. Вони розгледіли в ньому талановиту людину і вирішили допомогти вступити до Петербурзької академії живопису. На жаль, у царській Росії кріпаки не мали змоги вчитися, тому необхідно було визволити Тараса, викупити його в його хазяїна. Пан Енгельгардт спочатку не хотів навіть слухати про продаж свого кріпака, але потім погодився продати його за великі гроші.

Видатний російський живописець Карл Брюллов вирішив звільнити юного художника від кріпацтва. Гроші на звільнення Тараса Григоровича були отримані від продажу на аукціоні портрета поета Жуковського, який написав Брюллов. Тарас Шевченко залишився безмежно вдячний їм за звільнення.

Здобувши свободу, Тарас Григорович вступив до Академії мистецтв і став улюбленим учнем академіка Брюллова, який викладав там. В Академії почав розвиватися не тільки його талант графіка і живописця, тут виявився його талант поета. У 1840 році вийшла його перша збірка віршів – «Кобзар». Свої вірші Шевченко писав рідною українською мовою. У них він малював картини народного безправ'я, страждань і горя, показував героїчне минуле українського народу.

Через рік після закінчення навчання в Академії він отримав місце викладача малювання в Київському університеті, але став членом таємного політичного товариства, за що в 1847 році цар Микола I суворо покарав поета. Тараса заарештовують і відправляють у заслання, де він повинен служити солдатом. Крім того, Микола I своїм указом заборонив Шевченкові писати і малювати. Цар хотів убити в ньому живописця і поета.

Почалися важкі роки солдатського життя. Не дивлячись на заборону, Шевченко пише та малює. Усі ці роки він залишався солдатом. Тільки через 10 років друзі допомогли йому повернутися до Петербургу.

На жаль, після свого повернення із заслання поет прожив недовго, бо тяжко хворів. 10 березня 1861 року в Петербурзі Тарас Григорович помер.

Через кілька місяців реформа 1861 року скасувала кріпацтво в російській імперії.

Незважаючи на короткий життєвий шлях, Тарас Шевченко залишив великий відбиток у літературі і художньому мистецтві. Він писав поеми («Гайдамаки», «Сон», «Катерина»), балади («Причинна»), повісті («Княгиня», «Музикант»). Загальновідомі збірки його віршів — «Кобзар» (рання творчість), «Три літа», «У казематі» (написані в ув'язненні). Тарас Шевченко — автор понад 1000 художніх робіт: це пейзажі, портрети, жанрові малюнки. Він досконало володів технікою написання картин олівцем, пером, аквареллю та олією. Шевченку було присвоєно ступінь академіка з гравірування.

Тарас Шевченко — геній планетарного масштабу. Його праці перекладені більшістю мов світу. У багатьох державах за межами України встановлено пам'ятники Шевченкові. На честь поета названі парки, університети, бульвари, театри і вулиці.

Завдання 84. Дайте відповідь на запитання.

1. Хто такий Тарас Шевченко? 2. Що ви дізналися про дитинство Тараса? 3. Як виявлявся талант до малювання в Тараса Шевченка? 4. Як Шевченко отримав волю? 5. Де він учився? 6. Якою мовою писав свої вірші поет? 7. За що Шевченка віддали в солдати? 8. Про що писав Т. Шевченко у своїх поезіях? 9. Що ви дізналися про заслання Шевченка? 10. Що ви дізналися про кріпацтво в Росії? 11. Скільки років прожив Шевченко? 12. Який відбиток залишив Шевченко в літературі і художньому мистецтві? 13. Як зберігається пам'ять про Шевченка? 14. Яких поетів своєї країни ви знаєте?

Завдання 85. Розкажіть про поета або письменника своєї країни.

Завдання 86. Перекажіть текст.

Завдання 87. Прочитайте текст «Чому кричимо». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Чому кричимо

Одного разу вчитель спитав своїх учнів:

– Чому розгнівані люди кричать?

– Кричать, бо втрачають терпіння, – відповів один з учнів.

– Але чому кричать до тих, хто поруч? – знову спитав учитель.

– Кричать, бо хочуть, щоб їх почули, – пролунала відповідь.

Учитель спитав:

– Хіба неможливо спокійно розмовляти?

Було чимало інших відповідей, але жодна не задовольнила вчителя.

Тоді він сказав:

– Знаєте, чому розгнівана людина кричить на інших? Я вам поясню. Коли двоє сваряться, їхні серця дуже віддаляються одне від одного. Щоб здолати ту віддаль, треба кричати – тоді тебе почують. Чим більше люди розгнівані, тим голосніше змушені вони кричати, щоб почути одне одного. А що буває, коли двоє закохані? Вони не кричать, а шепочуть. Чому? Бо їхні серця дуже близько. Відстань між ними така маленька, що їхні серця розмовляють пошепки. Коли любов дуже сильна, не потрібен навіть шепіт, достатньо лише погляду. Їхні серця дуже добре розуміють одне одного. Так буває, коли двоє людей закохані.

Наостанку вчитель додав:

– Якщо сперечаєтесь, не дозволяйте вашим серцям віддалятися, не кажіть слів, які б іще більше їх віддалили. Віддаль може стати такою великою, що серця вже ніколи не знайдуть зворотної дороги. Є надійний спосіб, за допомогою якого можна припинити сварку: сваріться, міцно обіймаючись!

(За Бруно Ферреро)

Завдання 88. Дайте відповідь на запитання.

1. Про що спитав учитель своїх учнів? 2. Що відповіли учні? 3. Що відбувається із серцями, коли двоє сваряться? 4. Як повинні люди кричати, якщо вони розгнівані? 5. Як розмовляють закохані? 6. Чому закохані розмовляють пошепки? 7. Що порадив учитель учням, якщо вони сперечаються? 8. Як ви розмовляєте, коли роздратовані? 9. Чи згодні ви з твердженням учителя?

Завдання 89. Перекажіть текст.

Завдання 90. Прочитайте текст «Про правду та кривду». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Про правду та кривду

Зустрілися одного разу Правда і Кривда та засперечалися, як краще на світі жити – правдою чи кривдою. Тоді побилися об заклад на сто карбованців й домовились спитати в першого зустрічного, як краще жити. Йдуть вони по дорозі, а назустріч їм собака. Питають собаку, як краще на світі жити.

Я думав, що правдою, – собака відповів. – Десять років я служив своєму господареві, а коли старий став, він мене вигнав. То краще зараз жити кривдою.

Віддала Правда Кривді сто карбованців, та все одно стала казати, що правдою краще жити. Тоді Кривда й каже:

– А давай спитаємо у двох людей: як вони скажуть, що правдою, то я тобі тисячу карбованців дам, а як скажуть, що кривдою, – обидва ока виколу.

Погодилася на те Правда, та й пішли вони в село. Усі люди працюють у полі, а сидить один писар. Питають його, як краще на світі жити – правдою чи кривдою?

– Кривдою, – писар відповідає.

Пішли шукати другу людину. Бачать: іде назустріч суддя. Суддя сказав,

що краще кривдою жити. От кривда виколола Правді очі та покинула саму на дорозі.

Блукала Правда, блукала й дісталася лісу. Сховалася вона на дереві, щоб дикі звірі не з'їли. Раптом під деревом, де Правда ховалася, зібралися хижі звірі і Кривда з ними. Почали хижі звірі вихвалитися, скільки душ вони загубили, скільки зла зробили. Кривда й собі похвалилася, що виколола Правді очі. А один із звірів каже:

– На галявині є джерело, як умитися водою з нього – зір повернеться.

А Правда сидить на дереві та все те чує.

Розійшлися з третіми півнями хижі звірі та Кривда. Злізла Правда з дерева та пішла галявиною джерело шукати. Знайшла, умилася гарненько, та й видноючою стала. Набрала Правда цілющої води й пішла до міста.

У місті жив цар, і була в нього донька, така хвора, що лікарі вже не могли їй допомогти. Прийшла Правда в палац і дала дівчині напитися цілющої води – вона й одужала. Зрадив цар і щедро нагородив Правду. А коли цар помер, Правда стала керувати і правити в тім краю та вчити людей правдою жити.

Завдання 91. Дайте відповідь на запитання.

1. Хто зустрівся одного разу? 2. Про що засперечалися та домовилися Правда і Кривда? 3. Що відповів їм собака? 4. Які відповіді дали писар та суддя? 5. Де сховалася Правда, коли Кривда виколола їй очі? 6. Про яке джерело розповіли хижі звірі? 7. Що сталося з Правдою після того, як вона умилася цілющою водою? 8. Кому допомогла Правда? 9. Як ви думаєте, як краще жити – правдою чи кривдою?

Завдання 92. Перекажіть текст.

Завдання 93. Прочитайте текст «Маленький чарівник». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Маленький чарівник

Маленький чарівник завжди був радісний і усміхнений, але останнім часом його раптово став охоплювати сум. У такі моменти він сідав у кутику й поринав у думки, які клубочилися в його голові, наче чорні хмари.

«Вже достигли яблука, – думав він, – а в мене немає нікого, з ким я міг би поділитися цими чудовими червоними плодами. У лісі повно грибів, але в мене немає нікого, з ким я міг би піти назбирати їх і потім сушити на печі». І сама думка

про те, як це було б чудово мати друга, змушувала його зітхати.

Одного дня коло його домівки проходив якийсь хлопець. Маленький чарівник швиденько вибіг йому назустріч і загукав:

– Хочеш бути моїм другом?

– Я вже маю друга, – відповів хлопець, навіть не зупинившись.

Тоді маленький чарівник вирішив піти в гості до зайчика.

І тільки-но прийшов, одразу ж запитав:

– Хочеш бути моїм другом?

Але зайчик лише похитав головою, немовби кажучи «ні», а потім ворухнув довгими вухами.

Отож маленький чарівник звернувся зі своїм запитанням до цапка:

– Хочеш бути моїм другом?

Однак цапок відповів йому: «Ні, я вже маю двох друзів. Щодня бавлюся з ними!»

Дуже сумний маленький чарівник пішов до вовка й запитав його:

– Чи ти не хотів би стати моїм другом?

Але вовк лише непривітно гаркнув: «Ні!», – не звертаючи більше на хлопчика жодної уваги.

«Тим гірше для вас! – подумав маленький чарівник. – Створю собі чудового друга за допомогою чарівної палички».

Накинувши на себе блакитний плащ, прикрашений золотими зірками, він вистрибнув на великий камінь, підняв чарівну паличку й промовив магічне закляття. Потім заплющив очі, а коли їх розплющив, побачив біля себе маленьку сову.

«А це що за водяна курочка! – з подивом сказав маленький чарівник. – Я думав, що мій друг буде трохи більший».

«Друга не можна створити за допомогою чарівної палички, – сказала сова, – дружбу треба заслужити й заробити. І не має значення, чи друг буде малий чи великий!».

Відтоді маленький чарівник почав працювати над своєю дружбою з маленькою совою. Разом співали, загадували одне одному загадки, хлопець брав сову із собою на прогулянки, під час яких вона сиділа на його руці, вони навіть разом танцювали. І ось одного дня вони зрозуміли, що справді стали друзями й що це чудове відчуття.

Якось, безтурботно вештаючись лісом, вони натрапили на галявину, на якій росли великі дуби.

«Дивися! – відразу закричала сова, показуючи на чорне дупло в стовбурі дерева, – це місце, у якому я хотіла б жити!»

«Але, – заперечив маленький чарівник, – ти ж не можеш залишити мене самого. Ти – моя подруга».

«Так, – відповіла пташка і відразу ж полетіла до дерева, – але я ж сова, а сова мусить жити в дуплі дерева. Прошу тебе, дозволь мені тут залишитися. Побачиш, якою я щасливою буду. Той, хто справді любить свого друга, мусить допомагати йому стати щасливим».

«Той, хто справді любить свого друга, – маленький чарівник повільно повторив слова сови, – мусить допомагати йому стати щасливим».

І на прощання подарував сові білу польову квітку, яка чудово пахла. Тепер щомісяця маленький чарівник відвідує свою маленьку подругу. Про них можна сказати, що вони стали друзями назавжди.

(За Бруно Ферреро)

Завдання 94. Дайте відповідь на запитання.

1. Яким був завжди маленький чарівник? 2. Чому маленького чарівника охоплював сум? 3. Кому пропонував свою дружбу маленький чарівник? 4. Чи погодилися зайчик,

цап і вовк дружити з маленьким чарівником? 5. Кого вирішив створити за допомогою чарівної палички маленький чарівник? 6. Кого він побачив, коли розплющив очі? 7. Що сказала сова маленькому чарівникові? 8. Що робили разом сова і маленький чарівник і що вони зрозуміли? 9. На що натрапили сова і маленький чарівник, безтурботно вештаючись лісом? 10. Де б хотіла жити сова? 11. Чи хотів відпустити сову маленький чарівник? 12. Що мусить зробити той, хто справді любить свого друга? 13. Який подарунок зробив маленький чарівник сові на прощання? 14. Кого відвідує тепер маленький чарівник? 15. Чи можна сказати, що маленький чарівник і сова стали друзями? 16. Чи є у вас справжній друг? 17. Як ви розумієте дружбу? 18. Чи згодні ви з твердженням: «Той, хто справді любить свого друга, мусить допомагати йому стати щасливим».

Завдання 95. Перекажіть текст.

Завдання 96. Прочитайте текст «Перепустка». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Перепустка

Колись давно на прекрасному острові Крит жив чоловік, який дуже любив свою землю, свою батьківщину. Коли він зрозумів, що приходить його остання година, наказав синові покласти себе на землю біля дому. А перед смертю схопився рукою за землю і затис у кулаку жменю.

І ось він стоїть перед воротами раю.

Його зустрів Господь Бог, старий сивобородий чоловік. Господь привітав критянина словами:

– Щиро вітаю тебе. Ти був доброю і чесною людиною. Ти заслужив бути в раю.

Коли старий уже мав перейти через ворота раю, Господь сказав:

– Будь ласка, не бери зі собою землю, яку тримаєш в кулаку.

– Ніколи, – відповів старий. – Ніколи не залишу своєї землі.

Господь відійшов засмучений. А старець так і не увійшов до раю.

Проминуло кілька століть. До старця підійшов Господь знову, але вже як щирий друг. Вони розговорилися, а тоді Господь сказав:

– Усе добре. А тепер ходи зі мною до раю. Але не бери зі собою землю, яку тримаєш в кулаку.

І знову старий відмовився, бо надто любив, свою землю.

Знову минуло кілька століть. Цього разу Господь з'явився перед старим в образі чарівної маленької онучки.

– Ой, дідусю, – сказала вона, – ти такий чудовий, ми всі сумуємо за тобою. Ходи зі мною до раю.

Старий погодився, внучка взяла його за руку. А руки його вже були слабкі: праву руку, яка тримала землю із Криту, він підтримував лівою. Але пальці не могли втримати землі. Земля повільно висипалася. Врешті-решт остання піщинка випала зі слабкого кулака.

Тоді вони з дівчинкою увійшли до раю. І перше, що він побачив у раю, – був його улюблений острів Крит.

(За притчею П.-Дж. Вортон)

Завдання 97. Дайте відповідь на запитання.

1. Який чоловік жив на острові Крит? 2. Що він узяв у кулак перед смертю? 3. Що казав Бог чоловікові, коли той підходив до воріт раю? 4. Скільки разів відмовлявся чоловік кидати рідну землю? 5. Чому йому важко було втримати землю в руці? 6. Що виявилось раєм для старого? 7. Чи треба було йому відмовлятися від землі? 8. Для чого Бог випробував чоловіка?

Завдання 98. Розкажіть про свою рідну країну.

Завдання 99. Перекажіть текст.

Завдання 100. Прочитайте текст «Останній листок». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Останній листок

У невеликому кварталі Грінч-Вілідж, де вулиці були маленькими і вузькими, а плата за помешкання – низькою, жили художники. Подруги Сью та Джонсі мешкали на третьому поверсі невеличкого старого будинку. Вони оселилися тут у травні, а в листопаді почалася епідемія пневмонії, яка забирала десятки життів. Джонсі, мініатюрна дівчина, також захворіла. Вона лежала непорушно і дивилася у вікно на сіру стіну сусіднього цегляного будинку. Одного ранку лікар сказав Сью, що для одужання Джонсі замало гарного лікування та догляду, треба, щоб вона сама захотіла одужати.

Одного дня Сью робила малюнок для оповідання в журналі і раптом почула тихий шеліт Джонсі. Вона дивилася у вікно і лічила, скільки листків утрималося на старому дереві навпроти її вікна. «Коли опадє останній листок, я помру», – сказала вона. Сью просила хвору не дивитися у вікно, доки вона не закінчить малюнок.

Художнику Берману було за шістдесят років, він давно малював лише рекламу, багато пив, але говорив, що іще створить свій останній шедевр. Коли Джонсі заснула, Сью покликала старого Бермана. Сью і Берман піднялися нагору, закрили штору на вікні й пішли до іншої кімнати. Разом вони подивилися на старе дерево, а потім один на одного.

Наступного ранку Джонсі попросила відкрити штору. Після нічного дощу на дереві залишився один листок. «Це останній, – сказала Джонсі. – Він упаде сьогодні, тоді помру і

я». День минув, але листок продовжував висіти на гілці. Уночі знову йшов дощ, дув сильний вітер. Вранці листок все ще залишався на місці. Джонсі довго дивилася на нього, потім попросила в Сью трішки бульйону. За годину вона сказала: «Сьюзі, я сподіваюся коли-небудь написати фарбами Неаполітанську затоку». Удень лікар радісно сказав Сью, що шансів одужати у її подруги тепер дуже багато, а йому треба відвідати ще одного хворого – старого художника Бермана.

Наступного дня лікар сказав: «Небезпека минула. Ви перемогли». Тоді Сью вирішила розповісти все Джонсі: «Містер Берман помер сьогодні в лікарні від пневмонії. Він хворів усього тільки два дні. Вранці першого дня я знайшла нещасного старого на підлозі в його кімнаті. Черевики і одяг були мокрими і холодними, як лід. Ніхто не міг зрозуміти, куди він ходив такої жахливої ночі. Потім знайшли ліхтар, драбину, пензлі і палітру з жовтою і зеленою фарбами. Поглянь у вікно, люба, на останній листок дерева. Тебе не дивувало, що він не тремтить і не ворухиться на вітрі? Так, мила, це і є шедевр Бермана – він написав його тієї ночі, коли злетів останній листок».

(За оповіданням О'Генрі)

Завдання 101. Дайте відповідь на запитання.

1. Де жили молоді художниці?
2. Що сталося з Джонсі?
3. Що було потрібно, щоб Джонсі видужала?
4. Що бачила Джонсі у вікні?
5. Що сказала Джонсі про останній листок?
6. Хто такий Берман?
7. Чому останній листок не падав з дерева?
8. Яким був останній шедевр художника Бермана?
9. Що сталося зі старим художником? Чому?

Завдання 102. Розкажіть, як ви допомагали своїм друзям чи рідним.

Завдання 103. Перекажіть текст.

Завдання 104. Прочитайте текст «Пограбування банку». Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх значення в словнику.

Пограбування банку

– Дурниці ти кажеш, Грандо. Дурниці! Як ти міг не почути, коли тут таке трапалося.

– Але...

– Просто вночі ти залишав свій пост, ось і все.

– Де ж я міг бути?

– Не знаю! Може, бігав лічити листки на деревах міського парку чи кількість велосипедів на вулиці.

– Клянуся Головною Машиною, містере Мельдерлінг! Я нікуди не відходив ані на хвилину. Цілу ніч стояв.

– Стояв і не почув, як автогеном розрізають сейф?!

– Автоген був безшумний, пане...

– Безшумний! А двері в банк зламали теж безшумно?

Грандо винувато мовчав..

– Старий ти став, – сказав містер Мельдерлінг. – За таку провину тебе треба викинути на брухт!

– Прошу, містере Мельдерлінг! Вибачте цього разу. Адже я сто п'ятдесят років працюю в Компанії!

За вікном сторожки починався блідий невеселий світанок.

– А що це ти стоїш весь час у кутку? – знову закричав містер Мельдерлінг. – Нумо, вийди на світло.

Грандо неохоче виконав наказ, але йшов боком. Але око начальника бачило все наскрізь.

– Що в тебе за щокою? – крикнув містер Мельдерлінг. – Давай сюди! Швидко!

Грандо дістав із-за щоки якийсь невеличкий предмет.

– Що я бачу! – голос містера нагадував крик поросяти. – Вони дали тобі звичайний шматок намагніченого заліза? Кинули тобі його, мов собаці кістку. І ти продав Компанію!

Все! Біжи в майстерню і скажи, щоб тебе розібрали на деталі. Можливо, з тебе будуть непогані транзистори та реле.

Коли Грандо пішов, містер Мельдерлінг важко зітхнув і подався у своїх справах, тільки скрипіли ноги: він теж був робот.

(За оповіданням В. Михановського)

Завдання 105. Дайте відповідь на запитання.

1. Що трапилося в банку? 2. Хто такий Грандо? 3. Що ми знаємо про містера Мельдерлінга? 4. Чи говорив Грандо правду? 5. Скільки років Грандо працює в Компанії? Чому? 6. Чому Грандо не побачив, як пограбували банк? 7. Куди містер Мельдерлінг послав Грандо? Чому? 8. Як ми дізналися, що містер Мельдерлінг також робот? 9. Чи любите ви читати фантастичні оповідання? 10. Чи думаєте ви, що в майбутньому на Землі будуть жити тільки роботи? Чому?

Завдання 106. Розкажіть, які новітні технології наближають нас до майбутнього.

Завдання 107. Перекажіть текст.

Відомості про авторів.

Бондарчук Маргарита Миколаївна, канд.. філол. наук,
професор, завідувач кафедри філологічних та природничих
дисциплін Національного авіаційного університету

Жогіна Ірина Володимирівна, канд.. філол. наук,
доцент, доцент кафедри філологічних та природничих
дисциплін Національного авіаційного університету